

**Oświadczenie złożone przez senatorów
Antoniego Szymańskiego, Rafała Ślusarza,
Artura Warzochę, Jerzego Czerwińskiego, Dorotę Czudowską,
Janinę Sagatowską, Annę Marię Anders, Zbigniewa Cichonia,
Aleksandra Szweda i Marię Koc
na 24. posiedzeniu Senatu
w dniu 4 sierpnia 2016 r.**

Oświadczenie skierowane do ministra zdrowia Konstantego Radziwiłła

Szanowny Panie Ministrze!

Chcielibyśmy zwrócić uwagę na poważny problem społeczny, jakim jest picie alkoholu przez kobiety w ciąży i jego wpływ na rozwój płodu.

O tym, że problem staje się coraz bardziej poważny, świadczą wyniki badań ogólnopolskich oraz przeprowadzonych w województwie pomorskim w 2005 r. i w Gdańsku w 2014 r. Wynika z nich, że: duży odsetek kobiet w ciąży pije alkohol, lekarze i położne rzadko informują kobiety o skutkach picia alkoholu w ciąży, świadomość społeczna dotycząca wpływu alkoholu na płód jest niska. W badaniach gdańskich co trzecia ankietowana kobieta ujawniła, że piła alkohol w ciąży. Odsetek ten jest prawdopodobnie jeszcze większy, ponieważ aż 2/3 ankietowanych spotkało się z sytuacją, w której kobieta w ciąży piła alkohol. Zdecydowana większość kobiet pije niewielkie ilości alkoholu, ale przecież w ciąży każda jego ilość jest niebezpieczna dla płodu. Z badań wynika, że nawet niewielkie ilości alkoholu mogą uszkadzać różne narządy dziecka w okresie prenatalnym, w szczególności mózg.

Dopiero od niedawna w różnych krajach prowadzone są badania mające ustalić, ile dzieci rodzi się z zaburzeniami poalkoholowymi. W Polsce takie badania przeprowadziła Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wzięło w nich udział 409 dzieci. U 1,7% z nich stwierdzono FASD, u 2,1% – zaburzenia rozwoju ośrodkowego układu nerwowego o nieznannej etiologii, bez potwierdzonej ekspozycji na alkohol w okresie prenatalnym. Uzyskane wyniki obrazują jedynie dolną granicę rozpowszechniania FASD. Rzeczywiste rozpowszechnianie może być wyższe, ponieważ kobiety często ukrywają fakt picia alkoholu w ciąży. Jeśli przyjąć ten – prawdopodobnie zaniżony – wynik, to okazuje się, że dzieci z FASD rodzi się więcej niż dzieci z zespołem Downa.

Na uczelniach medycznych tematyka związana z problematyką FASD jest podejmowana w niewielkim zakresie. To zapewne jest główną przyczyną faktu, że położne i ginekolodzy rzadko informują kobiety w ciąży o konieczności zachowania całkowitej abstynencji alkoholowej. Z badań gdańskich wynika, że tylko 17% ankietowanych kobiet uzyskało taką informację od położnej. Lekarze pediatrzy oraz lekarze specjaliści zajmujący się leczeniem dzieci rzadko diagnozują wspomniane zaburzenia, ponieważ nie są szkoleni w tym zakresie. Jeśli zaś nie rozpozna się FASD odpowiednio wcześniej, najlepiej przed szóstym rokiem życia, i nie udzieli dziecku pomocy, rozwijają się u niego wtórne objawy: zaburzenia emocjonalne, zaburzenia zachowania, depresje. Często takie dzieci popadają w konflikty z prawem, uzależniają się od alkoholu i innych środków uzależniających, nie kończą szkoły, grozi im wykluczenie społeczne.

Wziąwszy pod uwagę przedstawione dane, zwracamy się do Pana Ministra z prośbą o przygotowanie i rozpoczęcie, najlepiej we współpracy z szerokim gremium branżowych, abstynenckich lub prorodzinnych organizacji pozarządowych, realizacji ogólnopolskiej kampanii mającej na celu szeroką edukację społeczną, dotyczącą wpływu alkoholu na dziecko rozwijające się w łonie matki, oraz przygotowanie kadry medycznej do prowadzenia diagnozy, terapii i rehabilitacji osób z FASD. Kampania taka powinna obejmować: działania profilaktyczne, informowanie nie tylko kobiet w ciąży, lecz także całego społeczeństwa o skutkach picia alkoholu w ciąży, artykuły w prasie, spoty i audycje telewizyjne oraz radiowe, broszury, ulotki, plakaty, wprowadzenie tematyki FASD do programów studiów medycznych i szkoleń podyplomowych, szkolenie lekarzy, psychologów, fizjoterapeutów i logopedów w diagnozowaniu i leczeniu zaburzeń poalkoholowych, a także przygotowanie oferty terapii dla kobiet w ciąży uzależnionych od alkoholu. Przygotowując ogólnopolską kampanię, można skorzystać z doświadczeń kanadyjskich. W tym kraju od ponad 40 lat prowadzone są działania profilaktyczne oraz organizowana jest interdyscyplinarna pomoc dla osób z FASD i ich rodzin. W województwie pomorskim od 2014 r. prowadzona jest kampania społeczna „STOP FAS”. Kampanii poświęcona jest strona internetowa www.stop-fas.pl.

Antoni Szymański
Rafał Ślusarz
Artur Warzocha
Jerzy Czerwiński
Dorota Czudowska
Janina Sagatowska
Anna Maria Anders
Zbigniew Cichoń
Aleksander Szwed
Maria Koc